

DANTŲ ĖDUONIS IR PERIODONTO LIGOS

Rekomendacijos

burnos sveikatos priežiūros specialistams

Svarbiausios EFP ir ORCA organizuotos 2016 m. **Perio darbo grupės** žinutės apie dantų ėduonies ir periodonto ligų ryšį. Sudaryta **prof. Nicola West** pagal **prof. Mariano Sanz**, **prof. Søren Jepsen**, **prof. Iain Chapple** ir **prof. Maurizio Tonetti** vadovautų darbo grupių ataskaitas.

Perio
Work
shop

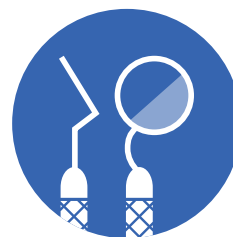
Dantenų ligų ir dantų ėduonies sąveika bei šių labiausiai paplitusių burnos būklių **panašumai**

Dantenų ligos ir dantų ėduonis (kariesas) tebeišlieka pagrindine visuomenės sveikatos problema visame pasaulyje.

Sunkus periodontitas yra pagrindinė suaugusių žmonių dantų netekimo priežastis.

Negydytas kariesas ir periodontitas gali turėti rimtų pasekmių ir lemti dantų netekimą.

 **Perio
& Caries**

Tiek kariesui, tiek dantenų ligoms galima užkirsti kelią

10% pasaulio populiacijos serga sunkiu periodontitu. Suskaičiuojama 743 milijonai sergančiųjų.

Kariesu serga 1 iš 3 žmonių.

Sunkus periodontitas yra šešta pagal paplitimo dažnį liga pasaulyje.

Apsilankykite mūsų tinklapyje:
perioandcaries.efp.org

Dantys yra **visam gyvenimui**

Periodonto ligos ir dantų ėduonis yra dažniausios neužkrečiamos žmonių ligos bei pagrindinė dantų netekimo priežastis. Abi ligos gali lemti prastesnę mitybą ir daryti neigiamą poveikį savivertei ir gyvenimo kokybei.

Dantų bioplėvelė yra pagrindinis bendras abiejų ligų išsivystymo biologinis veiksnys.

Šių ligų prevencijai ir kontrolei svarbūs tokie patys rizikos veiksniai ir socialinės determinantės.

Naujausios mokslinės diskusijos rodo, kad panašūs prevenciniai metodai, paremti reguliariai atliekama burnos higiena vartojant fluoro turinčią pastą, yra efektyvūs tiek periodonto ligoms, tiek ėduoniui kontroliuoti.

Augant žmonių populiacijai ir vis daugiau žmonių išlaikant savo dantis iki senyvo amžiaus, individų kiekis, kurie serga dantų ėduonimi ir periodontitu auga. Dėl šios priežasties didėja šių ligų našta visame pasaulyje, ypač tarp vyresnių žmonių.

Visi burnos sveikatos priežiūros specialistai turėtų mokyti ir motyvuoti pacientus mažinti cukrų suvartojimą, laikytis puikios apnašų kontrolės ir skatinti juos mesti rūkyti. Taikant efektyvias prevencines priemones ir terapines intervencijas yra įmanoma sutramdyti kariesą ir periodontitą.

Per pastaruosius du dešimtmečius dantų ėduonies ir periodonto ligų profilaktikos ir gydymo progresas pagerino visuomenės burnos sveikatą. Visgi didėjant viltims išlaikyti gerą burnos ir bendrą sveikatą bei gyvenimo kokybę senyvame amžiuje iškyla dideli iššūkiai sveikatos priežiūros sistemai.

Dantys visam gyvenimui! Padėkime savo pacientams imtis veiksmų!

Periodonto ligų ir karieso kontrolės rekomendacijos

Periodonto ligos

Pagrindinis periodontito išsivystymą lemiantis veiksnys yra **burnos bioplėvelė**. Periodontito riziką didina genetiniai veiksniai, tačiau gyvenimo būdas, aplinkos veiksniai ir elgesys lemia, ar liga išsivystys ir progresuos.

Periodontito **paplitimas** yra mažesnis tarp moterų. Tyrimų duomenys rodo, kad sunkaus periodontito maksimumas pasireiškia 30 – 50 metų amžiaus žmonėms, visgi periodontito pradžia gali būti stebima jaunesniame amžiuje.

Stebima koreliacija tarp žemo socioekonominio statuso ir didesnio periodontito paplitimo.

- ✓ Rekomenduokite, kad dantenų uždegimui gydyti pacientai vartotų **fluoro turinčias pastas bei chemines apnašų kontrolės priemones** ir taip užkirstų kelią periodontitui.
- ✓ Įpareigokite **visą savo burnos priežiūros komandą** skatinti pacientus mesti rūkyti ir laikytis puikios burnos higienos bei laiku nukreipti pas specialistus.
- ✓ **Kalbėkite** su pacientais **apie svorio metimą** ir kalorijų ribojimo strategijas.
- ✓ Atkreipkite dėmesį į **vitamino D ir antioksidantinių mikroelementų** mityboje svarbą, ypač vyresniems pacientams.
- ✓ **Skatinkite** cukriniu diabetu sergančius pacientus laikytis **glikeminio indekso kontrolės režimo**.

Dantų ėduonis

Maisto angliavandeniai (cukrai, krakmolai) yra būtinas karieso išsivystymo ir progresavimo komponentas. Remiantis tyrimų duomenimis, jautrumas kariesui gali priklausyti nuo genetikos.

Tikimybė susirgti kariesu gyvenimo eigoje smarkiai kinta. Didžiausia ji jaunystėje, taip pat pažeidžiamesni senyvi žmonės.

Stebima koreliacija tarp žemo socio-ekonominio statuso ir didesnės ėduonies rizikos.

- ✓ Karieso kontrolei **rekomenduokite** fluoro turinčias pastas.
- ✓ Didelės ėduonies rizikos pacientams be didelės fluoro koncentracijos pastos vartojimo namuose apsvarstykite **fluoridų aplikacijas** kabinete.
- ✓ **Mokykite ir motyvuokite** pacientus mažinti cukraus suvartojimą.
- ✓ Pacientams, turintiems šakninio karieso, **rekomenduokite riboti** krakmolo turinčio maisto vartojimą.

Tiek ėduoniui, tiek periodonto ligoms galima užkirsti kelią. Profilaktinės priemonės ir gydymas yra efektyvus visose ligos stadijose.

- Nuolat apklauskite pacientus apie jų **šeimos periodontito** ir **ėduonies istoriją**.
- Stenkitės nuolat apklausti pacientus apie jų **mitybos įpročius** ir taip nustatykite pacientus, kurie turi didesnę riziką sirgti kariesu.
- Skatinkite pacientus su didesniu ligos aktyvumu **atlikti mitybos įvertinimą**.
- Įvertinkite burnos gleivinės drėgmę ir seilių gamybą, pacientams su sumažėjusiu seilių kiekiu pasiūlykite seilių pakaitalus ir fluoridų papildus.
- Nustatykite kiekvieno paciento **individualius rizikos veiksnius**, vertinkite juos patvirtintais rizikos vertinimo indeksais. Kiekvienam pacientui parinkite individualią profilaktikos programą parengtą pagal jo rizikos veiksnius.
- **Mokykite, motyvuokite bei padėkite** savo pacientams laikytis individualizuotos dantų apnašų kontrolės. Burnos higienos instrukcijos turėtų būti lydimos motyvavimo.
- Taikykite vienodą prevencijos ir priežiūros standartą **visų amžiaus grupių pacientams** (kai įmanoma, neatsižvelgiant į amžių), kad savi dantys būtų išsaugoti iki senyvo amžiaus.
- **Teikite sveikos mitybos patarimus** remdamiesi nacionalinėmis mitybos rekomendacijomis. Kai reikia, nukreipkite pas gydytoją dietologą, atsižvelkite į bendrą sveikatą ir bendradarbiaukite su gydytojais ir slaugytojais.
- Pacientus, sergančius aktyviu kariesu ar turinčius kraujuojančias dantenas, **skatinkite atsisakyti cukraus tarp pagrindinių valgymų**.
- Įtraukite profesionalią burnos higieną į išsamią struktūrizuotą profilaktikos programą, kurioje būtų numatytos higienos instrukcijos, motyvavimas, mitybos patarimai ir fluoridų aplikacijos.
- Individualizuodami senyvų pacientų profilaktikos ir gydymo planą, labiau **atsižvelkite į paciento galimybes pačiam savimi pasirūpinti**, negu į jo chronologinį amžių.
- **Pritaikykite dantų priežiūrą**, kai senstant mažėja savarankiškumas. Siekite išlaikyti beskausmį, funkcionuojantį sąkandį rinkdamiesi tinkamas gydymo strategijas (paliatyvus, minimaliai invazyvus gydymas).
- Patikrinkite, ar į Jūsų kliniką **įmanoma atvykti riboto judrumo vyresniems pacientams**.

Išsaugoti sveikus dantis visą gyvenimą yra gerai, nes

leidžia optimaliai kramtyti, valgyti, kalbėti ir šypsotis

mažina bendros sveikatos sutrikimų riziką

gerina gyvenimo kokybę ir gerovę

teigiamai veikia sveikatos ekonomiką

Kariesas ir periodonto ligos yra dažniausios žmonijos ligos ir joms abiems galima užkirsti kelią.

Šių ligų **našta** yra didelė ir auga populiacijai senstant.

Reikėtų **reguliariai konsultuotis su burnos sveikatos priežiūros specialistais**, kad pavyktų efektyviai išvengti karieso ir periodonto ligų bei jas gydyti.

Kraujuojančios dantenos nėra normalu. Derėtų nedelsiant kreiptis į burnos sveikatos specialistus.

Burnos sveikatos priežiūros specialistai galėtų patarti dėl svorio metimo, metimo rūkyti, mankštinimosi, diabeto kontrolės ir glikemijos.

Į periodonto ligas derėtų žvelgti kaip į **bendros sveikatos problemų indikatorius**.

Burnos sveikatos mokymas turėtų būti sukoncentruotas į **vaikus, nėščiąsias ir jaunas mamas, slaugos ligoninių darbuotojus ir slaugytojus**.

Vyresnių pacientų burnos sveikatos būklę labiau lemia jų **galimybės pasirūpinti savimi** negu chronologinis amžius.

Siekiant išvengti karieso ir periodonto ligų yra svarbu **mažinti cukraus ir krakmolo suvartojimą** ir dažnį. Vartoti derėtų tik pagrindinių valgymų metu.

Yra svarbu dantis **valyti du kartus per dieną fluoro turinčia pasta**. Taip pat burnos higieną galima **papildyti apnašų kiekį mažinančių veikliųjų medžiagų** turinčiomis pastomis ar skalavimo skysčiais.

Perio & Caries, jungtinė **EFP-Colgate** iniciatyva

Europos periodontologų federacija (EFP) yra pasaulyje pirmaujanti organizacija, skatinanti dantenų sveikatą ir siekianti užkirsti kelią dantenų ligoms. EFP yra didžiausio ir svarbiausio tarptautinio periodontologijos kongreso EuroPerio bei European Workshop on periodontology organizatoriai. EFP taip pat leidžia Journal of Clinical Periodontology, vieną autoritetingiausių šios srities žurnalų.

EFP sudaro 30 draugijų iš Europos, Šiaurės Afrikos, Kaukazo ir Vidurio Rytų. Iš viso organizacija jungia 14 000 periodontologų, odontologų, mokslininkų ir kitų burnos sveikatos specialistų, siekiančių pagerinti periodontologijos mokslą ir praktiką.

www.efp.org

Jau daugiau nei 200 metų Colgate-Palmolive yra pasaulinis burnos priežiūros lyderis, siekiantis gerinti burnos sveikatą visame pasaulyje. Įmonė gamina pastas ir rankinius šepetėlius, pirmaujančius daugelyje pasaulio valstybių. Jai priklauso pripažinti prekių ženklai, pavyzdžiui, Colgate®, Colgate Total®, Maximum Cavity Protection plus Sugar Acid Neutraliser™, Sensitive Pro-Relief™, Max White One®, elmex®, meridol® ir Duraphat®.

Colgate-Palmolive toliau sėkmingai veikia pateikdama burnos priežiūros inovacijas ir bendradarbiaudama su visuomenės sveikatos ir burnos sveikatos priežiūros specialistais. Pagrindinės įmonės vertybės – „rūpestingumas“, „pasaulinis bendradarbiavimas“, „nuolatinis tobulėjimas“ – atsispindi ne tik produktų kokybėje, bet ir siekiu gerinti savo klientų gyvenimo kokybę.

Daugiau informacijos apie Colgate bendradarbiavimą su burnos sveikatos priežiūros specialistais čia:

www.colgateprofessional.co.uk

www.colgatetalks.com

perioandcaries.efp.org

**European
Federation of
Periodontology**

EFP dėkoja Colgate už
palaikymą ir paramą be išlygų.

